

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

4. december 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — konkurrence — artikel 101 TEUF — materielt anvendelsesområde — kollektive overenskomster — bestemmelse, der fastsætter et minimumshonorar for selvstændige tjenesteydere — begrebet »virksomhed« — begrebet »arbejdstager««

I sag C-413/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Gerechtshof te 's-Gravenhage (Nederlandene) ved afgørelse af 9. juli 2013, indgæet til Domstolen den 22. juli 2013, i sagen:

FNV Kunsten Informatie en Media

mod

Staat der Nederlanden,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano (refererende dommer), og dommerne A. Borg Barthet, E. Levits, Berger og S. Rodin,

generaladvokat: N. Wahl

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 18. juni 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

- FNV Kunsten Informatie en Media ved advocaat R. Duk
 - den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og J. Langer, som befuldmægtigede
 - den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vlácil og T. Müller, som befuldmægtigede
 - Europa-Kommissionen ved F. Ronkes Agerbeek og P.J.O. Van Nuffel, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. september 2014,

* Processprog: nederlandsk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 101, stk. 1, TEUF's anvendelsesområde.
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem fagforbundet FNV Kunsten Informatie en Media (herefter »FNV«) og Staat der Nederlanden angående gyldigheden af en holdningserklæring, i hvilken Nederlandse Mededingingsautoriteit (de nederlandske konkurrencemyndigheder, herefter »NMa«) har anført, at en bestemmelse i en kollektiv overenskomst, der fastsætter et minimumshonorar for selvstændige tjenesteydere, ikke er udelukket fra artikel 101, stk. 1, TEUF's anvendelsesområde.

Retsforskrifter

- 3 Artikel 1 i Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst (lov om kollektive overenskomster) fastsætter:
»1. Ved »kollektiv overenskomst« forstås en aftale, som er indgået mellem en eller flere arbejdsgivere eller en eller flere arbejdsgiverorganisationer med fuld retsevne og en eller flere arbejdstagerorganisationer med fuld retsevne, og som hovedsageligt eller udelukkende regulerer de arbejdsvilkår, der skal overholdes inden for rammerne af arbejdskontrakter.
2. En kollektiv overenskomst kan også vedrøre længerevarende entreprisekontrakter og kontrakter om enkeltstående opgaver. Denne lovs bestemmelser om kollektive overenskomster, arbejdsgivere og arbejdstagere finder tilsvarende anvendelse.«
- 4 Artikel 6, stk. 1, i Mededingingswet (konkurrenceloven, herefter »Mw«), hvis ordlyd svarer til ordlyden af artikel 101, stk. 1, TEUF, bestemmer:
»Alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis mellem virksomheder, som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen på det nederlandske marked eller en del deraf, er forbudt.«
- 5 Mw's artikel 16, litra a), har følgende ordlyd:
»Artikel 6, stk. 1, gælder ikke for:
A. Kollektive overenskomster som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i lov om kollektive overenskomster. [...].«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 6 Som det fremgår af sagsakterne, har de nederlandske selvstændige tjenesteydere ret til at tilslutte sig en hvilken som helst fagforening, arbejdsgiverforening eller erhvervsorganisation i Nederlandene. Ifølge lov om kollektive overenskomster kan arbejdsgiverorganisationerne og arbejdstagerorganisationerne således indgå en kollektiv overenskomst på vegne af og for regning af ikke blot arbejdstagerne, men ligeledes de selvstændige tjenesteydere, som er medlemmer af disse organisationer.

- 7 I 2006 og 2007 indgik FNV og Nederlandse toonkunstenaarsbond (det nederlandske musikerforbund), der er en arbejdstagerorganisation, på den ene side, og Vereniging van Stichtingen Remplaçanten Nederlandse Orkesten (foreningen af sammenslutninger af vikarer i nederlandske orkestre), der er en arbejdsgiverforening, på den anden side, en kollektiv overenskomst for vikarer for musikere i orkestre (herefter »vikarer«).
- 8 Denne kollektive overenskomst fastsatte bl.a. minimumshonorarer, ikke alene for vikarer ansat i henhold til en ansættelseskontrakt (herefter »ansatte vikarer«), men også for vikarer, der udøver deres aktivitet i henhold til en kontrakt om enkeltstående opgaver, og som ikke anses for »arbejdstagere« i denne overenskomsts forstand (herefter »selvstændige vikarer«).
- 9 Særligt den nævnte kollektive overenskomsts bilag 5 fastsatte, at selvstændige vikarer mindst skulle oppebære det med de ansatte vikarer aftalte prøve- og koncerthonorar, med tillæg af 16%.
- 10 Den 5. december 2007 offentliggjorde NMa en holdningserklæring, hvori det anførtes, at en bestemmelse i en kollektiv overenskomst, der fastsætter minimumshonorar for selvstændige vikarer, ikke er udelukket fra anvendelsesområdet for Mw's artikel 6 og artikel 81 EF som omhandlet i dom Albany (C-67/96, EU:C:1999:430). Ifølge NMa er en kollektiv overenskomst, som regulerer kontrakter om enkeltstående opgaver, blevet ændret for så vidt angår dens juridiske karakter og har fået kendetegnene ved en brancheaftale, for så vidt som den fra arbejdstagerside er forhandlet af en organisation, som i denne henseende ikke optræder i egenskab af en sammenslutning af arbejdstagere, men som en sammenslutning af selvstændige.
- 11 Som følge af denne stillingtagen opsagde arbejdsgiverorganisationen Vereniging van Stichtingen Remplaçanten Nederlandse Orkesten og arbejdstagerorganisationen Nederlandse toonkunstenaarsbond den kollektive overenskomst og afviste at indgå en ny overenskomst indeholdende en bestemmelse om minimumshonorarer for selvstændige vikarer.
- 12 FNV anlagde sag ved Rechtbank Den Haag (retten i Den Haag) med påstand om dels, at det fastslås, at den nederlandske konkurrencelovgivning og EU-konkurrenceretten ikke er til hinder for en bestemmelse i en kollektiv overenskomst, der forpligter arbejdsgiveren til at betale et minimumshonorar ikke blot for ansatte vikarer, men også for selvstændige vikarer, dels, at det pålægges den nederlandske stat at berigtige den opfattelse, som NMa har givet udtryk for i den af NMa afgivne holdningserklæring.
- 13 I den for Rechtbank Den Haag indbragte sag bemærkede denne, at en sådan bestemmelse ikke opfyldte en af de to kumulative betingelser for at undgå anvendelsen af EU-konkurrencelovgivningen som omhandlet i domme Albany (EU:C:1999:430), Brentjens' (C-115/97 – C-117/97, EU:C:1999:434), Drijvende Bokken (C-219/97, EU:C:1999:437) og van der Woude (C-222/98, EU:C:2000:475). Ifølge Rechtbank Den Haag skal fastsættelsen af minimumshonorar, som det er fastsat ved denne bestemmelse, for det første være udsprunget af dialogen på arbejdsmarkedet og være indgået i form af en kollektiv overenskomst mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer, og for det andet skal den direkte bidrage til forbedring af arbejdstagernes ansættelses- og arbejdsvilkår. I den foreliggende sag bidrog den omhandlede bestemmelse ikke til en forbedring af arbejdstagernes arbejds- og ansættelsesvilkår. Af denne grund forkastede Rechtbank Den Haag FNV's påstande uden at tage stilling til, om den ifølge dommens første betingelse om, at denne bestemmelse efter sin art skal være udsprunget af dialogen på arbejdsmarkedet, var opfyldt.
- 14 FNV har iværksat appel til prøvelse af denne afgørelse til Gerechtshof te 's-Gravenhage (appeldomstolen i Den Haag) og har fremført et enkelt anbringende, som vedrører spørgsmålet, om det i artikel 101, stk. 1, TEUF fastsatte forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler finder anvendelse på en bestemmelse i en kollektiv overenskomst, der fastsætter minimumshonorarer for selvstændige leverandører af tjenesteydelser, der udfører den samme aktivitet for arbejdsgiveren som denne arbejdsgivers øvrige ansatte.

- 15 I denne sag har nævnte ret dog anført, at selv om selvstændige vikarer til at begynde med betegnes som »virksomhedsindehavere« med den begrundelse, at deres indtægter er afhængige af de opgaver, der kan erhverves på markedet for vikarer, at de konkurrerer med andre vikarer, og at de investerer i musikinstrumenter, fremgår afgørelsen af tvisten i hovedsagen hverken klart af traktaten eller af Domstolens retspraksis.
- 16 Under disse omstændigheder har Gerechtshof te 's-Gravenhage besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal EU's konkurrenceregler fortolkes således, at en bestemmelse i en kollektiv overenskomst indgået mellem sammenslutninger af arbejdsgivere og arbejdstagere, hvori det er aftalt, at selvstændige, der på grundlag af en kontrakt om en bestemt opgave udfører det samme arbejde for arbejdsgiveren som de arbejdstagere, der er omfattet af overenskomsten, skal oppebære et vist minimumshonorar, falder uden for anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF allerede af den grund, at bestemmelsen findes i en kollektiv overenskomst?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, falder denne bestemmelse da uden for anvendelsesområdet for artikel 101 TEUF, såfremt bestemmelsens formål (bl.a.) er at forbedre ansættelses- og arbejdsvilkårene for de arbejdstagere, der er omfattet af overenskomsten, og har det herved også betydning, om disse ansættelses- og arbejdsvilkår af denne grund forbedres direkte eller kun indirekte?»

Om Domstolens kompetence

- 17 Indledningsvis skal det undersøges, om Domstolen har kompetence til at besvare de forelagte spørgsmål. Som Gerechtshof te 's-Gravenhage har anført i forelæggelsesafgørelsen, vedrører den i hovedsagen omhandlede aftale nemlig en rent intern situation, og den påvirker ikke samhandelen inden for Fællesskabet. Følgelig finder artikel 101, stk. 1, TEUF ikke anvendelse på tvisten i hovedsagen.
- 18 I denne henseende har Domstolen i en række afgørelser erklæret sig kompetent til at træffe afgørelse om anmodninger om præjudicielle afgørelser, der vedrørte bestemmelser i EU-retten, i tilfælde, hvor de faktiske omstændigheder i hovedsagen lå uden for EU-rettens direkte anvendelsesområde, for så vidt som de pågældende bestemmelser blev gjort anvendelige af national ret, hvori den valgte regulering af rent nationale forhold er tilpasset EU-retten. I sådanne tilfælde er det nemlig, ifølge fast retspraksis, afgjort i Den Europæiske Unions interesse, at bestemmelser eller begreber, der er hentet fra EU-retten, fortolkes ensartet, uanset de vilkår, hvorunder de skal anvendes, således at senere fortolkningsuoverensstemmelser undgås (dom *Allianz Hungária Biztosító m.fl.*, C-32/11, EU:C:2013:160, præmis 20).
- 19 For så vidt angår den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse skal det bemærkes, at Mw's artikel 6, stk. 1, gengiver hovedindholdet i artikel 101, stk. 1, TEUF. Det fremgår desuden af forelæggelsesafgørelsen, at den nederlandske lovgiver udtrykkeligt har haft til hensigt at harmonisere den nationale konkurrenceret med EU-retten ved at tilsigte, at nævnte artikel 6, stk. 1, nøje fortolkes på samme måde som artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 20 Under disse omstændigheder skal det konkluderes, at Domstolen er kompetent til at besvare de forelagte spørgsmål, selv om artikel 101, stk. 1, TEUF ikke direkte regulerer den i hovedsagen omhandlede situation.

Om de præjudicielle spørgsmål

- 21 Med de to spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om EU-retten skal fortolkes således, at en bestemmelse i en kollektiv overenskomst, der fastsætter et minimumshonorar for selvstændige tjenesteydere, som er tilknyttet en af de arbejdstagerorganisationer, der er aftalepart, og som for arbejdsgiveren i henhold til en kontrakt om enkeltstående opgaver udfører den samme aktivitet som denne arbejdsgivers øvrige ansatte, ikke er omfattet af artikel 101 TEUF's anvendelsesområde.
- 22 I denne henseende skal det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at selv om kollektive aftaler, der indgås mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer, nødvendigvis har visse konkurrencebegrænsende virkninger, ville de socialpolitiske målsætninger, der forfølges med sådanne aftaler, blive bragt alvorligt i fare, hvis arbejdsmarkedets parter var underlagt traktatens artikel 101, stk. 1, TEUF i forbindelse med deres fælles bestræbelser på at finde egnede foranstaltninger til at forbedre beskæftigelses- og arbejdsvilkårene (jf. domme Albany, EU:C:1999:430, præmis 59, International Transport Workers' Federation og Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, præmis 49, og 3F mod Kommissionen, C-319/07 P, EU:C:2009:435, præmis 50).
- 23 Domstolen har således fastslået, at aftaler, der indgås i forbindelse med de kollektive forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter med sådanne målsætninger for øje, som følge af deres karakter og formål må anses for ikke at falde ind under artikel 101, stk. 1, TEUF (jf. domme Albany, EU:C:1999:430, præmis 60, Brentjens', EU:C:1999:434, præmis 57, Drijvende Bokken, EU:C:1999:437, præmis 47, Pavlov m.fl., C-180/98 – C-184/98, EU:C:2000:428, præmis 67, van der Woude, EU:C:2000:475, præmis 22, og AG2R Prévoyance, C-437/09, EU:C:2011:112, præmis 29).
- 24 I hovedsagen er den omhandlede aftale indgået mellem en arbejdsgiverorganisation og arbejdstagerorganisationer med en blandet sammensætning, som har forhandlet i overensstemmelse med national lovgivning, ikke kun for ansatte vikarer, men også for de dertil tilknyttede selvstændige vikarer.
- 25 Det skal således undersøges, om karakteren af og formålet med en sådan aftale giver mulighed for at videreføre den inden for rammerne af nævnte kollektive forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, og begrundet, at den for så vidt angår den del, der vedrører minimumshonorarer for selvstændige vikarer, falder uden for anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 26 Hvad for det første angår karakteren af nævnte aftale, fremgår det af den forelæggende rets bemærkninger, at den blev indgået i form af en kollektiv overenskomst. Denne aftale udgør dog, netop for så vidt angår bestemmelsen i bilag 5 vedrørende nævnte minimumshonorarer, resultatet af en forhandling mellem en arbejdsgiverorganisation og de arbejdstagerorganisationer, der ligeledes varetager interesserne for de selvstændige vikarer, som leverer ydelser til orkestre i henhold til en kontrakt om enkeltstående opgaver.
- 27 Det må i denne henseende konstateres, at selv om tjenesteyderne udfører samme aktivitet som arbejdstagerne, er tjenesteydere såsom de i hovedsagen omhandlede vikarer i princippet »virksomheder« i artikel 101, stk. 1, TEUF's forstand, idet de mod betaling udbyder deres tjenester på et bestemt marked (dom Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, præmis 36 og 37), og idet de udøver deres aktivitet som uafhængige økonomiske aktører i forhold til deres kommittent (jf. dom Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, EU:C:2006:784, præmis 45).

- 28 Det følger heraf, således som det ligeledes er anført af generaladvokaten i punkt 32 i forslaget til afgørelse og af NMa i dennes holdningserklæring, at for så vidt som en organisation, der repræsenterer arbejdstagerne, indleder forhandlinger for de selvstændige tjenesteydere, der er medlemmer heraf, i deres navn og på deres vegne, handler den ikke i egenskab af fagforening og dermed arbejdsmarkedspart, men fungerer reelt som en sammenslutning af virksomheder.
- 29 Det skal ligeledes tilføjes, at selv om traktaten forudsætter en dialog på arbejdsmarkedet, er der dog ikke i traktaten fastsat nogen bestemmelse, der som f.eks. artikel 153 TEUF og 155 TEUF samt artikel 1 og 4 i aftale om social- og arbejdsmarkedspolitikken (EFT 1992 C 191, s. 91) tilskynder de selvstændige tjenesteydere til at indlede en sådan dialog med de arbejdsgivere, hos hvem de leverer tjenesteydelser i henhold til en kontrakt om enkeltstående opgaver, og således at indgå kollektive overenskomster med disse arbejdsgivere med henblik på at forbedre deres ansættelses- og arbejdsvilkår (jf. analogt dom Pavlov m.fl., EU:C:2000:428, præmis 69).
- 30 Under disse omstændigheder følger det heraf, at bestemmelsen i en kollektiv overenskomst som den i hovedsagen omhandlede, for så vidt som den er indgået af en arbejdstagerorganisation i de dertil tilknyttede selvstændige tjenesteyderes navn og på deres vegne, ikke udgør resultatet af en forhandling mellem arbejdsmarkedets parter og ikke efter sin karakter kan udelukkes fra artikel 101, stk. 1, TEUF's anvendelsesområde.
- 31 Denne konstatering er dog ikke til hinder for, at en sådan bestemmelse i en kollektiv overenskomst ligeledes kan betragtes som resultatet af en dialog mellem arbejdsmarkedets parter i en situation, hvor nævnte tjenesteydere, i hvis navn og på hvis vegne fagforeningen har forhandlet, reelt er »falske selvstændige«, dvs. tjenesteydere, der befinder sig i en med arbejdstagerne sammenlignelig situation.
- 32 Som fremhævet af generaladvokaten i punkt 51 i forslaget til afgørelse og af FNV, den nederlandske regering og Europa-Kommissionen under retsmødet, er det ikke altid let i den nuværende økonomi at fastslå status som virksomhed for visse selvstændige tjenesteydere, såsom de i hovedsagen omhandlede vikarer.
- 33 Hvad angår hovedsagen skal det bemærkes, at ifølge fast retspraksis kan en tjenesteyder miste sin status som selvstændig erhvervsdrivende og således som virksomhed, såfremt den pågældende ikke på uafhængig måde bestemmer sin adfærd på markedet, men i det hele er afhængig af sin kommittent, eftersom denne ikke bærer nogen af de økonomiske og kommercielle risici, der er forbundet med sidstnævntes aktivitet, og fungerer som hjælpeorgan, der er integreret i nævnte kommittents virksomhed (jf. i denne retning dom Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, EU:C:2006:784, præmis 43 og 44).
- 34 For det andet må begrebet »arbejdstager« i EU-retlig forstand selv defineres på grundlag af objektive kriterier, som karakteriserer arbejdsforholdet under hensyntagen til de berørte personers rettigheder og pligter. I denne henseende er det fast retspraksis, at det væsentligste kendetegn ved dette forhold er, at en person i en vis periode præsterer ydelser mod vederlag for en anden person og efter dennes anvisninger (jf. domme N., C-46/12, EU:C:2013:97, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis, og Haralambidis, C-270/13, EU:C:2014:2185, præmis 28).
- 35 I denne forbindelse har Domstolen allerede præciseret, at en betegnelse som »selvstændig tjenesteyder« i henhold til national ret ikke er til hinder for, at en person er »arbejdstager« i EU-retlig forstand, hvis vedkommendes uafhængighed kun er fiktiv og dermed skjuler, at der foreligger et reelt arbejdsforhold (jf. i denne retning dom Allonby, C-256/01, EU:C:2004:18, præmis 71).
- 36 Det følger heraf, at status som »arbejdstager« i EU-retlig forstand ikke kan påvirkes af det forhold, at en person, der af økonomiske, administrative eller bureaukratiske grunde er ansat som selvstændig tjenesteyder i henhold til national ret, for så vidt som denne person handler efter arbejdsgiverens anvisninger, bl.a. hvad angår personens frihed til at vælge arbejdstid, -sted og -indhold (jf. dom

Allonby, C-256/01, EU:C:2004:18, præmis 72), ikke bærer den kommercielle risiko for denne arbejdsgiver (dom Agegate, C-3/87, EU:C:1989:650, præmis 36) og er en integrerende del af den nævnte arbejdsgivers virksomhed, så længe ansættelsesforholdet varer, ved, at der dannes en økonomisk enhed (jf. dom Becu m.fl., C-22/98, EU:C:1999:419, præmis 26).

- 37 I lyset af disse principper påhviler det således den forelæggende ret, for at kunne kvalificere de i hovedsagen omhandlede selvstændige vikarer som reelle »virksomheder« i EU-retlig forstand og ikke »arbejdstagere« – ud over den juridiske karakter af deres kontrakt om enkeltstående opgaver – at kontrollere, at disse vikarer ikke befinder sig i de i denne doms præmis 33-36 anførte situationer, og bl.a. at de ikke befinder sig i et underordningsforhold til det omhandlede orkester i løbet af kontraktforholdet, men derimod råder over en højere grad af handlefrihed og fleksibilitet end arbejdstagere, der udfører samme aktivitet, for så vidt angår tidspunktet, stedet og måden, hvorpå de udfører de tildelte opgaver, dvs. prøverne og koncerterne.
- 38 Hvad for det andet angår formålet med den i hovedsagen omhandlede kollektive overenskomst skal det konstateres, at analysen med hensyn til den retspraksis, der er anført i denne doms præmis 22 og 23, kun er begrundet på dette punkt, såfremt den forelæggende ret måtte kvalificere de i hovedsagen omhandlede vikarer som »falske selvstændige« i stedet for som »virksomheder«.
- 39 Herefter skal det bemærkes, at ordningen med minimumshonorarer, der er indført med bestemmelsen i bilag 5 til den kollektive overenskomst, direkte bidrager til forbedring af ansættelses- og arbejdsvilkårene for nævnte vikarer, der er kvalificeret som »falske selvstændige«.
- 40 En sådan ordning sikrer nemlig ikke alene disse tjenesteydere et højere grundvederlag i forhold til det, som de ville have modtaget i mangel af nævnte bestemmelse, men den giver ligeledes mulighed for, således som den forelæggende ret har bemærket, at der bidrages til en pensionsforsikring, der svarer til deltagelsen i den pensionsordning, som er fastsat for arbejdstagere, ved således at garantere dem de nødvendige midler for i fremtiden at kunne nyde godt af et vist pensionsniveau.
- 41 Følgelig kan en bestemmelse i en kollektiv overenskomst, for så vidt som den indfører et minimumshonorar for tjenesteydere, der er »falske selvstændige«, på grund af sin karakter og sit formål ikke være omfattet af artikel 101, stk. 1, TEUF's anvendelsesområde.
- 42 I lyset af disse betragtninger skal de forelagte spørgsmål derfor besvares med, at EU-retten skal fortolkes således, at en bestemmelse i en kollektiv overenskomst som den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter et minimumshonorar for selvstændige tjenesteydere, som er tilknyttet en af de arbejdstagerorganisationer, der er aftalepart, og som for arbejdsgiveren i henhold til en kontrakt om enkeltstående opgaver udfører den samme aktivitet som denne arbejdsgivers øvrige ansatte, kun er undtaget fra artikel 101 TEUF's anvendelsesområde, såfremt disse tjenesteydere er »falske selvstændige«, dvs. tjenesteydere, der befinder sig i en med disse arbejdstagere sammenlignelig situation. Det påhviler den forelæggende ret at foretage en sådan efterprøvelse.

Sagens omkostninger

- 43 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

EU-retten skal fortolkes således, at en bestemmelse i en kollektiv overenskomst som den i hovedsagen omhandlede, der fastsætter et minimumshonorar for selvstændige tjenesteydere, som er tilknyttet en af de arbejdstagerorganisationer, der er aftalepart, og som for arbejdsgiveren i henhold til en kontrakt om enkeltstående opgaver udfører den samme aktivitet som denne arbejdsgivers øvrige ansatte, kun er undtaget fra artikel 101 TEUF's anvendelsesområde, såfremt disse tjenesteydere er »falske selvstændige«, dvs. tjenesteydere, der befinder sig i en med disse arbejdstagere sammenlignelig situation. Det påhviler den forelæggende ret at foretage en sådan efterprøvelse.

Underskrifter